

Zastavit úbytek obyvatel je nutnost, která se kraji bohatě vyplatí

3.11.2023 - Jarmila Ivasková, Matyáš Smutný | Krajský úřad Karlovarského kraje

Karlovarský kraj se vylidňuje. Každý rok od nás za lepším vzděláním či prací odchází v průměru okolo 1 200 obyvatel.

Každý, kdo odejde, odnáší kromě svých dovedností a potenciálu také v průměru 180 000 Kč ročně z lokální ekonomiky. Aktivně lákat původní rodáky zpátky do kraje je investice, která se určitě vyplatí.

Historický kontext

Na životě v kraji jsou pořád vidět stopy vysídlení většiny německého obyvatelstva a následného problematického dosídlování hlavně pro potřeby těžkého průmyslu. Oba procesy značně proměnily populaci kraje.

Původní obyvatelstvo nahradili lidé ze slabších sociálních vrstev bez kořenů či vazeb k regionu, kteří v přesídlení viděli možnost zlepšit svou životní situaci. Navíc do kraje přišli lidé ze všech koutů Československa, což také do jisté míry ztížilo tvorbu a fungování regionální komunity.

Současný stav je tedy výsledkem více než padesátiletého komplikovaného vývoje, který v roce 2000 završilo rozdělení Západočeského kraje na Karlovarský a Plzeňský. To se do dneška projevuje absencí některých institucí, například Krajského soudu v Chebu.

Proč odsud lidé odcházejí

Mezi nejčastější důvody pro odchod patří to, že tu lidé mají menší možnosti vysokoškolského studia a že po tu po škole nenajdou uplatnění ve svém oboru. Jako další argumenty z průzkumů vyplývají - horší kvalita služeb (zdravotnictví, školství), špatná infrastruktura (doprava) a méně možností kulturního vyžití.

Zároveň z monitorování kvality života v českých regionech vychází, že na tom nejsme zase tak špatně. V mnoha hodnocených oblastech jsme v průměru (kvalita zdravotních a sociálních služeb, kulturní vyžití, volnočasové aktivity...), v některých dokonce excelujeme (kvalita životního prostředí a ekologie).

Blýská se na lepší časy

Karlovarský kraj v současné chvíli prochází transformací, která se dotýká environmentální, ekonomické i společenské roviny. Jejím cílem je proměnit strukturu průmyslu, podpořit rozvoj podnikání, vědy a inovací a zvyšovat vzdělanost obyvatelstva. Tyto procesy by měly v budoucnu vést i ke zpomalení vylidňování regionu nebo dokonce k pozitivnímu přírůstku obyvatel.

Oba hlavní faktory pro odliv obyvatel (omezené možnosti vysokoškolského studia, uplatnění v oboru) se pomalu ale jistě mění k lepšímu. Z rozhovorů s firmami a zástupci Krajské hospodářské komory Karlovarského kraje víme, že pro vysoce kvalifikované zaměstnance mají uplatnění a dlouhodobě

mají problémy tato místa obsadit.

V kraji už jsou také nějakou dobu možnosti studovat vysokou školu. V Karlových Varech funguje soukromá Vysoká škola finanční a správní a v Chebu je pobočka ZČU, která nabízí obory Učitelství pro první stupeň základní školy, Podniková ekonomika a Management a marketingové řízení. V současné době probíhají vyjednávání o vytvoření dalších oborů.

V úvahu připadá například obor Kinantropologie – wellness specialista. ZČU také společně s krajskou hospodářskou komorou a partnerskou vysokou školou Ostbayerische Technische Hochschule Amberg-Weiden připravuje česko-německý studijní program Management and Digital Technology. Jedná o jedinečný studijní program, který v Česku nemá obdoby.

Úplnou novinkou je možný vznik nové formy polytechnické vysoké školy zaměřené na výuku v regionálně potřebných oborech. Na jejím vzniku spolupracují kraj, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a místní hospodářská komora.

Odliv obyvatel je potřeba řešit koordinovaně a strategicky

Problém odlivu obyvatel je mezioborový a při jeho řešení je nutné koordinovat mnoho různých aktérů. V první řadě je třeba motivovat školy, aby podporovaly vytváření vztahu k regionu a udržovaly kontakty se studenty i potom, co školu opustí (nabízejí se např. různé typy alumni programů apod.). Zároveň je nutné počítat s tím, že část mladých lidí odsud stejně odejde, protože chtějí vyrazit do světa nebo tu nenajdou obor, který by chtěli studovat.

Z průzkumů víme, že 49 % exrezidentů ve věku 25–45 s vysokoškolským vzděláním o návratu uvažuje. V cestě jim stojí převážně strach, že tu nenajdou práci v oboru, případně nebudou adekvátně ohodnoceni.

A to je další oblast, kam je potřeba zaměřit pozornost. Tak, aby kvalifikovaní lidé, kteří mají chuť se vrátit, věděli o možnostech pracovního uplatnění. To znamená na jedné straně komunikovat se zaměstnavateli v regionu a na druhé straně mít přehled o lidech, kteří už odešli, a předkládat jim relevantní pracovní nabídky.

V neposlední řadě je nutné sebevědomou a strategickou komunikací vyvracet předsudky a mediální zkratky, které k odlivu obyvatel téměř jistě přispívají, a posilovat povědomí o výhodách života v regionu (dostupnější bydlení a služby, nádherná a inspirující příroda, umožňující wellbeing obyvatel, menší konkurence v podnikání apod.). I za tímto účelem vznikl během léta na Krajské úřadě Karlovarského kraje nový komunikační tým.

Řešení je v procesu

Na začátku roku 2023 proběhl workshop iniciovaný spolkem KultiVary, kterého se zúčastnilo přes 25 zástupců z různých profesí od politiků přes vědce, úředníky, podnikatele i kreativce. Z něj vyplynula 2 hlavní doporučení. V prvním kroku je nezbytné problematiku podložit daty, následně je nutné vytvořit pozici krajského koordinátora, který celý proces zaštítí na straně Karlovarského kraje.

Průzkum bariér pro návrat do kraje už proběhl a na základě jeho závěrů vzniká částečně i tento text. Na pozici koordinátora/ky pro návrat rodáků právě běží výběrové řízení. Vybraný člověk potom zasedne do nově vytvořeného komunikačního týmu.

Co bude dělat krajský koordinátor

Hledáme někoho, kdo nám pomůže vytvořit a realizovat krajskou strategii pro návrat obyvatel. Kromě tvorby a koordinace strategie bude součástí práce pravidelná komunikace se studenty, podnikateli, vedením škol, zástupci obcí a měst a odbory krajského úřadu a personalisty na jedné straně a straně druhé síťování a propojování s exrezidenty mimo Karlovarský kraj. Od budoucího koordinátora/ky také čekáme, že bude téma schopný/á mediálně zaštitit.

Detaily o vypsané pozici najdete v inzerátu na webu Karlovarského kraje. Výběrové řízení poběží do 30. 11. 2023 včetně.

<https://www.kr-karlovarsky.cz/aktuality/zastavit-ubytok-obyvatel-je-nutnost-ktera-se-kraji-bohate-vyplati>